

CONSILIORVM
SIVE
RESPONSORVM
ROLANDIA VALLE
IVRISCONSULTI
CLARISSIMI,
PATRICII CASALENSIS,
EQVITIS, ET IN SENATV
MONTISFERRATI PRAESIDIS
DIGNISSIMI.
LIBER PRIMVS

Nunc recens ab infinitis prope emendis, quibus scatebat, diligenter repurgatus.
Cum summarijs & indice locupletissimo.

V E N E T I I S.
Apud Ioannem Baptistam Somascum.
M D LXXI.

ILLVSTRISSIMO ET

REVERENDISSIMO HERCVLI

GONZAGHAE CARDINALI

MANTVAE

Rolandus à Valle

S. P. D.

POSTquam Reverendissime præsul Vallis mea, qua amœnis nemoribus quondam circumsepta esse solebat, fontibus ornata, fructibusq; clementia Pomona referta, floribus mune re Flora versicoloribus perlustrata, varijsq; arboribus ut industria Atheniensis, Eumolphi amœnè fulta dominante nequitia sceleratorum à nonnullis uirtutum ignaris Sinuidis destructa, radicitusq; adeò euulsa nostra hac atate

fuit, ut pristina illius suauitatis uix apparerent uestigia, non potui non affici dolore, morbisq; his affligi qui teste Cicerone reliquisq; grauissimis Philosophis magis animo concipiuntur, quam corpore cernuntur, præsertim cum sole clarius uiderim nõnulla doctissimorum uirorum scripta dilaniata, incendioq; tradita euanuisse, uirorum inquam qui derelictis ciuitatibus & oppidis eam in uallem se contulerunt ne à legum studio abstraherentur, more Platonis, qui narrante diuo Hieronymo procul ab urbe uillam tanquam Academia locum sibi elegit, ut libidinẽ euitaret. Ea sanctarum legum iactura me adeò terruit, ut prorsus decreuerim uallem tam uastatam derelinquere, eamq; pascuum tauris ac pecudibus remittere. Verum cum ipse mecum animo uoluerem, quãtum tibi ob castos mores, uirtutesq; egregias que in te enitescunt debeam, obq; singularem tuam beneuolentiam, qua me complecteris, necnon beneficia dignitatesq; quibus sic me ornauisti, ut paria referre desperem, ne uitium ingrati animi, quo nullum uitium Philosophorum schola omnes detestabilius arguunt, quocunque me uertam sequatur, decretum meum reuocaui, ac penè repressi, calcaribusq; authoritatis tua, que cum multum apud omnes ualeat, apud me plurimum, admonitus pristina Dea hominisq; subsidium demum repetiui, quorum nutu, consilio, auxilio & fauore uallem ipsam pristino decori restituerem, à quibus cum liberalissimè susceptus fuerim, & admissus cum Bartolo, Baldo, & cæteris legum uerticibus ita uersatus sum, ut centum Consilia que in scrinijs meis latebant excolenda & purganda duxerim, ut hac loco munusculi tibi uenerabundus offerrem, & dicata ederem.

Quare prudentissime Princeps, cum sacerdotio amplissimo præditus sis,

★★ desq; ue

CONSILIA CLARISSIMI IURISCONSULTI, ET EQVITIS DOMINI ROLANDI A VALLE, PRIMARII SENATORIS MONTISFERRATI, ET PATRICII CASALENSIS.

SVMARIVM.

- 1 **Q**uæstiones prius terminari non debent, antequam termini quaestionum intelligantur.
- 2 Prolixitas verborum est inimica sapientibus.
- 3 Consulens debet respondere ad rem, sine verborum multiloquio, sine trifflis, et generalibus, qua ornatas causa solent apponi.
- 4 Remedium l. si. C. de edic. diui A dr. tol. non competit venientibus ab intestato, sed succedentibus ex testamento in tota hereditate, vel in quata.
- 5 Officium iudicis pro adipiscenda possessione, non datur nisi filio uenienti ab intestato, sed contra nu. 61.
- 6 Existentia sui heredis idem operatur quod tabula testamenti.
- 7 Interdictum quorum honorum datur uenientibus ab intestato.
- 8 Interdictum quorum honorum exerceri non potest, nisi contra possidentes pro herede uel possessore.
- 9 Petitio hereditatis non datur nisi contra eos, qui possident pro herede, uel possessore.
- 10 Petitio hereditatis, & interdictum quorum honorum in pluribus concurrunt. & nu. 12. 13. 14. 15. & 16.
- 11 Interdictum quorum honorum agi non potest contra sequestrarium necessarium, cum non possideat, nec teneatur tradere rem sequestratam, sine mandato iudicis.
- 12 Remedium c. primi. h. inter filiam si de feud. fue. contra. inter dom. et agn. solum competit filia, & non nepoti, sed contra nu. 62.
- 13 Filia, uel uxor, quod ammodo dicitur quasi domina.
- 14 Dispositio dicti c. 1. §. inter filiam, locum habet quando filia facta heres instituta, non autem quando succedit ab intestato, sed contra nu. 63.
- 15 Item locum habet, quando filia dicebat bonæ esse alio dialia, & agnati feudalia, sed contra nu. 65.
- 16 Bona in dubio presumuntur alio dialia & non feudalia, & nu. 26.
- 17 Dispositio dicti §. inter filiam, locum non habet quando agnati sunt parati incōtinēti probare de iuribus suis, quia tunc dicuntur legitimi contradicētes.
- 18 Hæres scriptus nigore l. fin. C. de edic. diui A dr. non mittitur in possessionem, si aduersarius paratus est incōtinēti de iuribus suis edocere.
- 19 Remedium dicti l. si. C. de edic. diui A dr. est adipiscendo possessionis.
- 20 Possessorum adipiscende non excludit exceptionem proprietatis qua incōtinēti probari potest, secus

- in possessione recuperanda.
- 21 Regula dolo facis quod restitutus es, quò procedat.
- 22 Dominus, qui concessit alicui feudum, & ei p. rogatus inuestituram, si ille cui facta fuit promissio inuestitura illam petat: & dominus dicat ipsam commisisse feloniam, quam per modum constat, modo agatur, intendit probare, non cogitur eum inuestire.
- 23 Exceptio nullitatis incōtinēti probanda impedit executionem sententiæ.
- 24 Instrumenta habens in manibus, si illa ostendit sine alia dilatione, dicitur incōtinēti probare.
- 25 Tertius coparens pro interesse suo, audiendus est, cum de eo fide facta a p. pariter, quod declaratur nu. 80.
- 26 Admissio in possessionem impeditur, ubi causa proprietatis non esset salua, ut si ageretur de possessione alicuius fortalicij, quod nullo modo posset recuperari, uel saltem difficulter, sed tunc agitur de proprietate.
- 27 Spoliatus licet ante omnia sit restituendus, tamen id locum non habet si facta restitutione, causa proprietatis non remaneret salua, quia tunc non est facienda restitutio, quod subditatur nu. 78. & 79.
- 28 Subditi, de iure iniuri alienari non possunt.
- 29 Rex Francia non potest alienare unam de ciuitatibus suis, innitis ciuibus.
- 30 Donatio urbis Romana facta per Constantinum Imperatorem beato Syluestro facta fuit cum consensu populi Romani.
- 31 Subditorum magis interest esse sub supremo Domino quam paruo.
- 32 Inferior Dominus in quem fit alienatio subditorum pro primo titulo quem dat illis solet illos appellare rusticos suos.
- 33 Subditi non debent alienari in duriores Dominum.
- 34 Subditorum non interest habere plures Dominos, quod limitatur ut in nu. 105.
- 35 Prouincia una si adeo est magna, ut per annum Presidem gubernari non possit, potius est diuidenda, quam sint duo in eadem prouincia.
- 36 Vasallus pro uno feudo, plures habere dominos non cogitur.
- 37 Subditorum interest dominos habere presentes, cum quibus horatim alloqui possint & ad eos accedere sine expensis.
- 38 Vascones dicunt non subesse Regi, nisi presenti.
- 39 Dulcius est bibere de aqua fontis, quam torrentis.
- 40 Neptis ex fratre, non existentibus ascendentibus, uel descendentibus patre ab intestato succedit.

23 spondetur, q̄ ille tex. probat contrarium, ut dixi supra in secundo fundamento huius partis. Nec obstat, q̄ tempus mortis testatoris inspiciatur in uocandis illis de familia post nominatos, ut dicitur in ipso tex. quia ex hoc non inferitur testatoris proximitatem esse considerandam, quia ille test. sibi contradiceret si hoc uellet, cum immediatè uelit proximitatem ultimi decedentis admitti ad fideicommissum esse inspiciendum: debet igitur text. ipse intelligi, quod tempus mortis in eo inspiciatur, ut hi soli uocentur qui tempore mortis erant de familia, sed inter eos dicendum est q̄ admittendi ueniant qui erant proximiores nominatis. Ita Soc. Iun. consil. 126. supra allegato. nu. 43.

Sextò non obstat no. per Bar. in l. heredes mei. §. cum ita. ubi non attenditur proximitas grauati, sed testatoris, quia respondetur, q̄ in casu illo nepos quo ad grauatum, erat in pari gradu cū nepote substituta, & sic cessante causa testati ar. bo successisset patri ab intestato, in fideicommissaria uero substitutione per quam plures uocantur ordine successiuo, attenditur proximitas grauati ad effectum, ut admittantur eo ordine quo de iure erant inter se adiuuicem successuri ab intestato, ad què testator, (ut dixi supra) uideatur habuisse respectum, & qui ordo in casu Bar. non seruetur, sed peruerteretur si nepos per fideicommissum admitteteretur. Et ideo tunc proximitas ex parte testatoris inducta per statutum ponderatur, quia per hoc ordo succedendi ab intestato locum habet, quia uterque succedit patrio secundum intentionem testatoris, quod non esset in casu nostro si dicta proximitas consideraretur, & ideo illa præualet secundum quam substituti intelliguntur uocati eo modo quo grauato ab intestato essent successuri. Ita Rui. in d. cons. 203. col. pen. & in aliis locis supra citatis.

Septimò nec etiam obstat. l. si. C. de uerb. signi. 24 f̄ quia uerum est, q̄ illo casu ab initio, id est, antequam quisquam sit admissus uocantur prout erant successuri ab intestato ipsi testatori, sed postquam

fideicommissum peruenit ad uauum, ad alium transiit prout fuisset successurus grauato, ut est de mente glo. ibi in uers. post eos. Et similiter ex hoc patet responsio ad not. per Pau. de Cast. in d. l. si. ubi dixit, quod si relinquatur fratribus, q̄ primò uocatur frater utrinque coniunctus sicut ab intestato erat prius successurus testatori, quoniam res legata adhuc ad aliquem ex uocatis per fideicommissum, non peruenerat, sed ad heredem solum, qui de illis non erat. Rui. cons. 159. nu. 10. uol. 2.

25 Octauò non obstat. l. si. ff. ad Trebel. f̄ quia respondet Soc. in d. cons. 86. quod illud est ibi, quia substituti erant omnes pariter coniuncti ipsi testatori, & sic inter illos non cedebat ordo charitatis, quia cum omnes essent filii testatoris, quamuis ex diuersis uxoribus, erant tamen quo ad eum in eodem gradu & dilecti æqualiter, ideo tunc omnes per fideicommissum eodem tempore ueniunt. Al legat ad hoc l. is qui cum plures. de lega. 3. ex quo enim dicto casu ordo affectionis & charitatis cessat non dicitur ordine successiuo uocati, quod secus est quando inter plures uocatos cadit ordo charitatis, unde tunc ordine successiuo uocantur, & prout quisque est proximior ei qui semel fuit admissus, quia ad illum uideatur eandem charitatem habere quam habuit ad defunctum grauatum. Et Soc. sequitur Rui. cons. 203. col. 11. uers. non obstat. Itè & pro responsione uide etiam Rui. in cons. 159. nu. 9. uers. nec obstat. d. l. si. & in cons. 167. nu. 12. & in cons. 166. nu. 6. & in cons. 171. col. pen. uers. non obstat. l. fin.

Nonò non obstat. l. is qui cum plures. Quia respondet Soc. ubi supra, q̄ ille tex. loquitur quando plures uocati sunt in eodem gradu quo ad testatorem, & inter quos non cadit ordo charitatis & affectionis, sed in casu nostro plures existentes in diuersis gradibus sunt uocati, & inter quos dictus ordo locum habere potest. Et Soc. sequitur Rui. cons. 167. nu. 3. uers. non obstat. & Rui. cons. 203. col. 11. in fin. uers. non obstat postrema uers. etiam respondet alio modo. uol. 2.

L A V S D E O.

Consiliorum D. Rolandi à Valle Finis.

Registrum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.
Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo.

Omnes sunt terniones, præter O o. qui est duernio.

